

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Det Stavangerske Dampskibsselskab AS

Årsberetning 2016

VIRKSOMHETENS ART OG TILHOLDSSTED

DSD-konsernet, hvor Det Stavangerske Dampskibsselskab AS (DSD) er morselskap, er et norsk selskap med hovedkontor i Stavanger. Siden starten i 1855 har selskapet primært drevet med transportvirksomhet.

Visjonen til DSD er å være eier av Nordens ledende og mest innovative transportselskaper, med betydelige aktive posisjoner i andre viktige vekstnæringer.

Virksomheten er konsentrert om fire forretningsområder: Ferje- og hurtigbåtdrift (Norled konsern), busstransport (Tide konsern), internasjonal skipsfart (DSD Shipping AS) og logistikk- og godstransport (Nor Lines konsern)

UTVIKLING 2016

2016 var for DSD-konsernet preget av strukturelle prosesser.

Som følge av interesse for Tide ASA ble det igangsatt en prosess hvor DSD-konsernet fikk flere bud på selskapet. Grunnet Tide sin attraktive posisjon valgt DSD å by på de resterende aksjene, inkludert de 27,7 % som var eiet av morselskapet Folke Hermansen AS. Det resulterte i et pliktig tilbud fra DSD på alle aksjene i Tide. DSD har i 1. kvartal 2017 gjennomført en tvangsinnløsning av de få gjenværende minoritetsaksjonærene og kontrollerer nå 100 % av Tide ASA. Selskapet er tatt av børs.

Flere krevende år i Nor Lines, samt stagnasjon i organisk vekst, medførte at

DSD konsernet ønsket en strukturell løsning for selskapet. Det ble i 2016 kjørt en salgsprosess som endte med en avtale om salg av selskapet til Eimskip Ehf. Avtalen var inngått med forbehold om godkjenning fra Konkurransetilsynet. Tilsynet varslet inngrep den 21.februar 2017 og vedtok til slutt et endelig forbud mot transaksjonen den 3.april 2017.

DSD har i etterkant av vedtaket kjørt en rettet prosess mot flere aktører og forventer å konkludere med en ny avtale. Nor Lines sin størrelse gjør at en avtale vil være meldepliktig til Konkurransetilsynet.

DSD konsernet hadde en omsetning på 3.477 MNOK i 2016 (mot 3.542 MNOK i 2015). Omsetningen fordeles mellom konsernets virksomhetsområder hvor Ferje og hurtigbåtdrift (Norled konsern) har 61 %, logistikk og godstransport (Nor Lines konsern) 30 %, og internasjonal skipsfart 9 %.

Busstransport (Tide konsern) hadde en omsetning for året på 2.405 MNOK. Tide er konsolidert inn i balansen per 31.12.16, men da DSD fikk kontroll først i desember 2016 er Tide medtatt som tilknyttet selskap i resultatregnskapet for hele 2016.

I 2016 har vi sett en betydelig bedring i Norled, og selskapet leverer det beste resultatet noensinne. Endringer i kontraktporteføljen er hovedforklaringen på fremgangen.

Driftsmessig leverer Tide noe bedre resultater i 2016 enn i 2015. Den norske virksomheten har hatt en positiv utvikling, mens resultatene i den danske

virksomheten, samt verkstedsdriften, ikke har vært tilfredsstillende.

Markedet innen internasjonal shipping har vært nedadgående. Det har medført en negativ rateutvikling. Deler av flåten er sluttet på lengre TC-kontrakter noe som har dempet den negative effekten av markedsutviklingen. En svekkelse av USD mot NOK medførte i 2016 en urealisert agio gevinst i DSD Shipping på 73 MNOK sammenlignet med et urealisert agio tap på 152 MNOK i 2015.

Som i 2015 har Nor Lines hatt et krevende år med mye off-hire som følge av tekniske utfordringer med våre nye skip samt utfordringer med ny rutestruktur. Resultatene i 2016 er ikke tilfredsstillende, men viser likevel en betydelig fremgang på driften sammenlignet med 2015.

FORRETNINGSOMRÅDENE

FERJE- OG HURTIGBÅTDRIFT: NORLED KONSERN

Norled er et av landets største selskap innen sjøveis passasjer- og biltransport. Selskapet opererer 80 fartøy, 53 ferjer og 27 hurtigbåter, i en rekke ferje- og hurtigbåtsamband fra Oslofjorden til Troms.

I 2016 transporterte Norled ca. 9 millioner personbilenheter og 18 millioner passasjerer gjennom ulike kontrakter med fylke og stat. Disse kontraktene utgjør en kontraktsreserve på ca. 13,5 milliarder inkludert opsjoner.

Norled har hovedkontor i Stavanger samt regionskontorer i Bergen, Ålesund og Oslo og sysselsetter 1005 medarbeidere. Antall årsverk er 961. Konsernet har 42 lærlinger og 15 kadetter i flåten.

EBITDA for året endte på 387 MNOK som er opp fra 367 MNOK i 2015. Selskapet fikk et resultat før skatt i 2016 på 122 MNOK sammenlignet med 101 MNOK i 2015. I 2015 ble det inntektsført 63 MNOK som følge av dom i en sak vedrørende kontraktsinntekter, rabattsaken. Justert for dette er resultatfremgangen i 2016 på 84 MNOK.

Dette skyldes hovedsakelig forbedringer i kontraktsporteføljen, endringsordrer på eksisterende kontrakter samt lavere bunkersutgifter.

Norled har en egenkapital på 819 MNOK (28 %). Selskapets likviditetsbeholdning var på 208 MNOK ved utløpet av 2016.

BUSSTRANSPORT: TIDE KONSERN

Tide, med hovedkontor i Bergen, er et av Norges og Danmarks største busselskap. DSD har i løpet av 2016 og starten av 2017 overtatt alle aksjer slik at DSD nå eier 100 % av aksjene i selskapet.

Kjernevirksomheten til konsernet er busstransport for offentlige og private kunder. Målt ved omsetning er den største aktiviteten anbudskjøring for fylkeskommunale oppdragsgivere. Den norske virksomheten driver i tillegg ekspress- og flybusskjøring, samt turkjøring. Utover dette har selskapet aktivitet innenfor reiselivssegmentet, hvor selskapet leverer opplevelsesreiser i Norge og Europa.

Antall ansatte ved årsslutt 2016 var 2.946, mens antall årsverk var 2.751. Vognparken bestod av 1.568 busser.

Tide avsluttet et stort dansk anbud i slutten av 2015, og hadde oppstart på to nye store anbud i Danmark i andre halvdel av 2016. Omsetningsveksten i Norge skyldes vekst i eksisterende kontrakter og

økt aktivitet innenfor kommersielle tjenester.

Tide fikk et overskudd før skatt på 2 MNOK i 2016 mot et overskudd før skatt på 14 MNOK i 2015. Justert for salgsgevinster har det vært en resultatfremgang på 8 MNOK i 2016. Dette skyldes en positiv utvikling i den norske virksomheten. Resultatene for den danske virksomheten og verksteddriften i Norge har ikke vært tilfredsstillende.

Tide vant to større kontrakter i 2016 og har nå en kontraktsreserve på ca. 12,4 milliarder inkludert opsjoner ved utgangen av 2016.

Tide har en egenkapital på 368 MNOK (24 %). Selskapets likviditetsbeholdning var på 181 MNOK ved utløpet av 2016.

INTERNASJONAL SKIPSFART: DSD SHIPPING AS

DSD Shipping har ansvaret for kommersiell drift av DSDs internasjonale skipsfartsflåte. Flåten har i 2016 bestått av 4 råoljetankskip og 3 produkttankskip av ulik størrelse. Selskapet valgte å redusere eksponeringen i spot markedet og solgte produkttankskipet M/T Stavanger Eagle i løpet av 2016. DSD Shipping hadde i 2016 teknisk driftsansvar for Nor Lines sine tre egneide skip.

DSD Shipping hadde 14 ansatte og 13 årsverk i 2016.

På tross av en negativ markedsutvikling fikk shipping-segmentet et resultat før skatt på 89 MNOK i 2016 mot -58 MNOK i 2015. Som følge av negativ verdiutvikling på selskapets skip er det foretatt nedskrivninger på 40 millioner.

Endringen i resultat fra 2015 til 2016 er vesentlig påvirket av urealisert agio på

valutalån, nedskrivninger som følge av verdifall på flåten i 2016 samt ekstraordinære kostnader i 2015 knyttet til avsluttet Blossom-sak.

Justert for agio og nedskrivninger viser segmentet et resultat på 52 MNOK som er en tilbakegang på 30 MNOK sammenlignet med 2015.

LOGISTIKK OG GODSTRANSPORT: NOR LINES KONSERN

Nor Lines, med hovedkontor i Stavanger, er et transport- og logistikkelskap som driver linjefart langs norskekysten, i Nordsjøen og Østersjøen.

Selskapet har et omfattende landsdekkende transportsystem, spedisjonsvirksomhet, samt terminaldrift med tilhørende distribusjonsvirksomhet.

Selskapet har 14 avdelingskontorer langs kysten og opererte ved årsskiftet en flåte på 7 palle-, kjøle-, RoRo, og sideportskip i sine faste linjer. 3 av skipene er egneide. Nor Lines leier og opererer også hele godskapasiteten på Hurtigrutens 11 skip.

Nor Lines hadde 187 ansatte og 185 årsverk ved utgangen av 2016. I tillegg hadde Nor Lines 72 sjøfolk sysselsatt om bord på selskapets skip.

Som følge av svake resultater og utfordringer med organisk vekst har DSD gjennom året søkt en strukturell løsning for selskapet. I november 2016 ble det inngått en avtale om salg av selskapet til Eimskip. Denne transaksjonen ble stoppet av Konkurransetilsynet. DSD arbeider med en ny løsning for selskapet og forventer å inngå en ny avtale. Nor Lines sin størrelse gjør at en avtale vil være meldepliktig til Konkurransetilsynet.

Nor Lines sin omsetning for 2016 var 1.060 MNOK som er på linje med 2015. EBITDA viste en reduksjon på 6 MNOK sammenlignet med 2015. EBITDA for 2016 endte på ca. -27 MNOK.

Selskapet fikk et underskudd før skatt på ca. -94 MNOK for 2016 sammenlignet med -51 MNOK i 2015. 2016-resultatet er preget av nedskrivninger som følge av den inngåtte avtalen om salg med Silver Sea/Samskip. Underliggende drift viser fremgang med en forbedret EBITDA på 21 MNOK fra -74 MNOK i 2015 til -54 MNOK i 2016.

Også i 2016 har det vært tekniske utfordringer med nybyggene og innføring av ny rutestruktur. Økende konkurranse og marginpress har også påvirket selskapet negativt. Selskapet har iverksatt flere kostnadsreduserende tiltak i 2016, herunder ble det gjort store organisatoriske endringer i 1. halvår 2016.

FORTSATT DRIFT

I samsvar med regnskapslovens § 3-3a bekreftes det at forutsetningene om fortsatt drift er til stede.

REDEGJØRELSE FOR ÅRSREGNSKAPET

RESULTATREGNSKAPET

2016 var DSD konsernets 161. driftsår. Omsetningen i konsernet ble 3.477 MNOK mot 3.542 MNOK i 2015. EBITDA utgjorde 543 MNOK mot 561 MNOK i 2015. Dette representerer en nedgang på 18 MNOK.

Resultat før skatt viser et overskudd på 72 MNOK mot et underskudd på -24 MNOK i 2015. Resultatet påvirkes positivt av agio på valutalån (i alt 73 MNOK). Norled og DSD Shipping viser stor fremgang fra 2015. Tide leverer på nivå med 2015, mens Nor

Lines leverer svakere resultater i 2016 sammenlignet med 2015.

EGENKAPITAL

Totalkapitalen var ved utgangen av året 6.591 MNOK, sammenlignet med 5.335 MNOK året før. Egenkapitalen var ved årsslutt 2016 1.727 MNOK, noe som representerer en egenkapitalandel på 26 %, mot 28 % året før.

Endringen skyldes i hovedsak økt balanse som følge av at Tide er konsolidert inn i tallene per 31.12.16.

KONTANTSTRØM, LIKVIDITET OG GJELD

Netto kontantstrøm for året var positiv med 283 MNOK (negativ med -42 MNOK i 2015).

Nedbetaling av gjeld utgjorde 426 MNOK og opptrekk ny gjeld utgjorde 128 MNOK.

Likviditetsbeholdningen per 31.12.16 var 529 MNOK.

Resultatregnskap, balanse og kontantstrøm gir et rettviseende bilde av selskapets drift, stilling og likviditet.

FINANSIELL RISIKO

Overordnet om målsetting og strategi

Konsernet er eksponert for finansiell risiko i virksomhetsområdene. Risikoen er i hovedsak knyttet til valuta, renter, oljepris og kredittrisiko. Målsettingen er å dempe den finansielle risikoen i størst mulig grad. Den overvåkes fortløpende og finansielle derivater benyttes for å redusere slik eksponering.

Valutarisikoen i konsernet er eksponert for endringer i valutakurser, spesielt USD, da deler av selskapets inntekter er i utenlandsk valuta. Valutarisikoen søkes

nøytralisert ved at aktivitet med inntjening og gjeldsbetjening i fremmed valuta belånes i samme valuta.

En stor andel av renteeksponeringen er sikret gjennom kompensasjonsklausuler i kontrakter innen samferdsel. Konsernet har eksponering mot oljeprisutvikling og bunkersforbruk. Innen ferje og hurtigbåtdrift samt busstransport er regulering av kontraktene blitt vesentlig forbedret og risikoen betydelig redusert.

Kredittrisikoen vurderes som moderat. Store deler av konsernets omsetning kommer fra kontrakter mot stat og fylkeskommuner. Kredittrisikoen i så måte vurderes som svært lav. Innen internasjonal skipsfart har vi noe høyere motpart kredittrisiko. Konsernet samlet har en moderat kredittrisiko.

Likviditetsrisikoen i konsernet anses som tilfredsstillende. Kontantstrømmen betjener gjeld med god margin

Arbeidsmiljø og personale

DSD-konsernet hadde ved årets utgang ca. 4.200 ansatte (inkludert Tide). DSD-konsernet ønsker å være en attraktiv arbeidsplass med et godt arbeidsmiljø. Vi legger derfor stor vekt på helse, miljø og sikkerhet, og det er et godt samarbeid mellom ansatte, tillitsvalgte og ledelsen. Sykefraværet for konsernet (ekskludert Tide) ble i 2016 på 6,6 %. Tilsvarende tall for 2015 var 5,6 %.

Likestilling

Konsernet har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn. Konsernet har innarbeidet bestemmelser som tar sikte på at det ikke forekommer forskjellsbehandling grunnet kjønn i saker som for

eksempel lønn, avansement og rekruttering.

Transport og maritim virksomhet er tradisjonelt sett mannsdominerte bransjer. Av konsernets ansatte er 576 kvinner (inkludert Tide), en andel på 14 %. Det er 1/3 kvinneandel i styret i morselskapet.

Diskriminering

Det er i de ulike datterselskaper etablert prosedyrer for varsling av kritikkverdige forhold, for konflikthåndtering og for varsling av mobbing og trakassering. Retningslinjene er vedtatt i arbeidsmiljøutvalgene i de respektive selskaper og gjort kjent i organisasjonen. Retningslinjene er videre tilgjengelige i selskapenes personalhåndbøker. Arbeidstakerne i konsernet har like arbeidsvilkår uavhengig av kjønn, nasjonalitet og etnisk opprinnelse.

Miljørapportering

Konsernets virksomhet er av en slik art at det ytre miljø påvirkes. Selskapet legger vekt på å være i forkant av de krav som myndighetene stiller for å redusere forurensning av miljøet. Ved nybygg legges det vekt på å installere miljøvennlig teknologi for å redusere utslipp så langt som mulig. Konsernet jobber aktivt for å redusere bruken av diesel innen ferje- og hurtigbåtdrift, busstransport samt godstransport, og en økende andel av konsernets fartøy benytter nå naturgass.

Konsernet har jobbet innovativt i flere forretningsområder de seneste årene med fokus på energieffektivitet og miljø. Det arbeides kontinuerlig med eksisterende materiell for å redusere miljøbelastningen. Gjennom holdningsskapende arbeid, teknologisk utvikling og god ruteplanlegging reduseres drivstofforbruket gradvis. Konsernet er en

aktiv partner i utvikling av nye fartøyskonsepter, energieffektive motorer og propellanlegg samt bruk av alternative drivstoff som biodrivstoff, naturgass og batteriteknologi.

DSD-konsernet ønsker å være i forkant av utviklingen og en pådriver og innovatør innen miljøvennlig transport. I Norled har vi i dag fem naturgassdrevne ferjer i drift, samt verdens første batteridrevne bilferje, Ampere.

Nor Lines opererer to LNG drevne godsskip som representerer en fornying av kystflåten og gir miljøgevinster ved å erstatte eldre tonnasje. Tide er det selskapet i Norge som driver flest gassbusser med ca. 200 stk. Som eneste operatør har Tide også 6 trolley leddbusser i drift som er klimanøytrale og går på ren strøm. Tide har også forpliktet seg til å ta i bruk biogass som drivstoff på bussene i Trondheim og Bergen når dette er tilgjengelig.

Konsernets skip internasjonalt og nasjonalt er sertifisert i henhold til "International Management Code for Safe Operation of Ships and Pollution Prevention", (ISM-koden). Tankskipene internasjonalt er også sertifisert i henhold til NS-ISO 9001:2008 og NS-ISO 14001:2004 via sine respektive driftsorganisasjoner. Det er iverksatt forebyggende tiltak rundt å sikre dokumentasjon av selskapets etablerte rutiner.

I Tide og Norled er alle avdelinger sertifisert i henhold til miljøstandarden NS ISO14001:2004.

Konsernet har ikke hatt kostnader relatert til forskning og utvikling i 2016.

Eierforhold m.m.

DSD er et heleid datterselskap av Folke Hermansen AS. Yuhong Jin Hermansen gjennom hennes heleide selskaper er største aksjonær i Folke Hermansen AS.

Styret og ledelse

Det har ikke vært endringer i styre og ledelse i 2016.

Fremtidig utvikling

Selskapet har målsetning om å skape langsiktig god avkastning på investert kapital gjennom sunn eierstyring.

De senere år har konsernet ikke hatt tilfredsstillende lønnsomhet. Det er derfor svært gledelig at utviklingen har snudd i positiv retning og at konsernet leverer et overskudd i 2016. De største datterselskapene i konsernet har sterke tekniske og markedsmessige posisjoner i sine segmenter.

Innen samferdsel har både Norled og Tide styrket sine posisjoner som ledende aktører og ser nå resultatene av fokus på bedre drift og løft i inntjening som følge av mer riktig prising av kontrakter og risiko. Utkjøpet av minoritetsaksjonærer i Tide er et uttrykk for at DSD-konsernet har sterk tro på dette segmentet.

Innen internasjonal skipsfart har vi sett et svekket marked som har ført til lavere inntjening og skipsverdier. Dette har påvirket de to skipene som opererer i spot-markedet negativt. Øvrige skip er på lengre TC-kontrakter som demper effekten av markedsutviklingen. Det svake markedet representerer samtidig muligheter for vekst på attraktive nivåer. Styret er positiv til vekst i segmentet og forventer at man starter prosess med flåtevekst og fornyelse i løpet av 2017.

Nor Lines har de siste årene vært gjennom en betydelig omstilling hvor det er gjort endringer i organisasjon, rutestruktur og flåte. Den forventede transaksjonen vil tilføre selskapet skalagevinster og er en god løsning for selskapet.

Fokus på kompetanseutvikling, kostnadskontroll og risikostyring forventes å forbedre konsernets lønnsomhet fremover.

Styret forventer et litt svakere resultat i Norled i 2017 som følge av endringer i kontraktsp porteføljen, men at resultatene forbedres i 2018 og 2019 av samme grunn.

For shippingvirksomheten forventer vi svake resultater i 2017, men markedsbalansen antas å bedres mot slutten av 2018.

I Tide forventer vi bedre resultater som følge av endringer i kontraktsp porteføljen,

herunder oppstart av nye anbud til en akseptabel avkastning.

Styret takker alle medarbeidere, oppdragsgivere og samarbeidspartnere for god innsats og godt samarbeid i 2016.

Årsresultat og disponeringer

Styret foreslår følgende disponering av overskuddet i Det Stavangerske Dampskibsselskab AS:

(NOK 1 000)

Annen egenkapital	51 229
-------------------	--------

Totalt disponert	51 229
------------------	---------------

Stavanger, 22. juni 2017

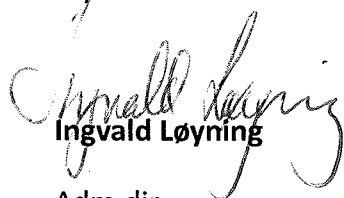
I styret for Det Stavangerske Dampskibsselskab AS:

Yuhong Jih Hermansen

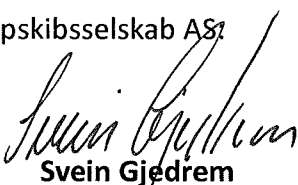
Styreleder

Jan Erik Horgen

Styremedlem

Ingvald Løyning

Adm.dir

Svein Gjedrem

Nestleder

Bjørn Anders Dahle

Styremedlem

Steinar Olsen

Styremedlem

Marit Salte

Styremedlem

Års- og konsernregnskap for 2016

(Beløp i NOK 1 000)

Mor			Konsern	
01.01 - 31.12			Note	01.01 - 31.12
2016	2015			2016 2015
7 943	4 864	Driftsinntekter	16,18,22	3 477 085 3 542 457
16 278	11 238	Lønnskostnad	3,11	1 135 777 1 107 717
16 339	10 486	Annen driftskostnad	3,12,20,22	1 798 042 1 873 290
-24 674	-16 860	EBITDA		543 266 561 450
817	570	Avskrivninger på varige driftsmidler	12	294 703 288 470
0	0	Nedskrivninger	12	59 982 0
-25 491	-17 430	Driftsresultat		188 581 272 980
84 185	-21 665	Resultat fra investering i datterselskap	2,22	0 0
-23 217	-7 521	Resultat fra investering i tilknyttet selskap	2,22	-22 731 -7 359
60 968	-29 186	Resultat av investeringer		-22 731 -7 359
15 781	17 564	Finansinntekter	9	6 020 51 089
-4 529	-13 279	Finanskostnader	9	-172 900 -188 008
0	0	Urealisert agio/disagio	9	72 849 -152 288
11 252	4 285	Netto finansposter		-94 031 -289 207
46 729	-42 331	Ordinært resultat før skattekostnad		71 819 -23 586
4 500	11 747	Skattekostnad på ordinært resultat	14	-20 492 -10 473
51 229	-30 584	Årsresultat før minoritetsinteresser		51 327 -34 059
0	0	Minoritetsinteresser	15	730 -3 286
51 229	-30 584	Årsresultat etter minoritetsinteresser		50 597 -30 773
Anvendelse av årsresultatet				
0	50 000	Avsatt konsernbidrag		
0	0	Fond for vurderingsforskjeller		
51 229	-80 584	Annen egenkapital		
51 229	-30 584	Sum anvendelse		

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Balanse

(Beløp i NOK 1 000)

Mor			Konsern	
31.12.2016	31.12.2015	Note	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Immaterielle eiendeler				
0	0	12	4 000	4 000
29 946	25 461	14	0	0
0	0	12	259 218	0
29 946	25 461		263 218	4 000
Sum immaterielle eiendeler				
Varige driftsmidler				
0	0	6,12	64 379	1 596
2 505	1 302	6,12	1 002 933	19 750
0	0	6,12	3 969 082	4 347 331
0	0	6,12	16 385	25 123
0	0	12	38 187	55 673
2 505	1 302		5 090 966	4 449 473
Sum varige driftsmidler				
Finansielle anleggsmidler				
1 775 675	1 292 765	2	0	0
18 649	221 543	2,6,21	18 649	221 543
4 147	3 610	4,7,17	0	0
785	813	4,11	10 206	7 773
2 312	2 264	8	4 390	4 342
1 801 568	1 520 995		33 245	233 658
Sum finansielle anleggsmidler				
1 834 019	1 547 758		5 387 429	4 687 131
Sum anleggsmidler				
Omløpsmidler				
0	0	13	47 025	26 820
Varer				
Fordringer				
116	143	6	416 949	237 504
52 163	58 269	7,17	0	33 389
4 666	444		210 818	104 590
56 945	58 856		627 767	375 483
Sum fordringer				
Investeringer				
43	43	8	43	43
43	43		43	43
Sum investeringer				
654	37 048	5,6	529 115	245 644
Bankinnskudd, kontanter og lignende				
57 642	95 947		1 203 950	647 990
Sum omløpsmidler				
1 891 661	1 643 705		6 591 379	5 335 121
SUM EIENDELER				

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

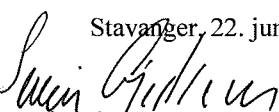
Balanse

(Beløp i NOK 1 000)

Mor			Konsern	
31.12.2016	31.12.2015	Note	31.12.2016	31.12.2015
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Innskutt egenkapital				
573 736	573 736	15	573 736	573 736
305 406	305 406	15	305 406	305 406
879 142	879 142		879 142	879 142
Sum innskutt egenkapital				
Opptjent egenkapital				
0	0		0	0
631 085	579 480		0	0
0	0		778 062	594 096
0	0		69 703	1 272
631 085	579 480	15	847 765	595 368
1 510 227	1 458 621		1 726 907	1 474 510
Sum egenkapital				
Gjeld				
Avsetning for forpliktelser				
690	1 324	11	25 953	33 197
0	0		6 000	5 000
0	0	14	104 122	84 347
690	1 324		136 075	122 544
Sum avsetning for forpliktelser				
Annen langsiktig gjeld				
128 175	100 000	6, 10	3 434 297	3 051 226
128 175	100 000		3 434 297	3 051 226
Sum annen langsiktig gjeld				
Kortsiktig gjeld				
0	0	5,6	68 532	31 020
3 270	515		301 270	194 300
0	0	14	680	4 756
1 659	443		152 480	78 700
0	50 000		0	50 000
239 007	22 782	7,17	178 125	0
8 633	10 020		593 013	328 066
252 569	83 760		1 294 100	686 842
Sum kortsiktig gjeld				
381 434	185 084		4 864 472	3 860 612
Sum gjeld				
1 891 661	1 643 705		6 591 379	5 335 121
SUM EGENKAPITAL OG GJELD				

Stavanger, 22. juni 2017

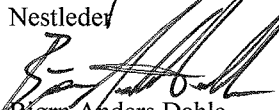

Yuhong Jin Hermansen
Styreleder

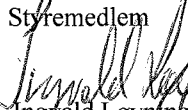

Svein Gjedrem
Nestleder

Marit Salte
Styremedlem

Steinar Olsen
Styremedlem

Jan Erik Horgen
Styremedlem

Bjørn Anders Dahle
Styremedlem

Ingvald Løyning
Adm.dirktør

DET STAVANGFORSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Kontantstrømoppstilling

(Beløp i NOK 1 000)

Mor		Note	Konsern	
01.01 - 31.12			01.01 - 31.12	
2016	2015		2016	2015
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter				
46 729	-42 331		71 819	-23 586
817	570		294 703	288 470
0	0	12	59 982	0
0	-1 008	12,21	-12 140	-40 407
-84 185	21 665		0	0
23 217	7 521	2	22 731	7 359
-11 252	-4 285		94 031	289 207
0	0	13	7 589	-2 966
27	-79		-9 924	-28 074
2 755	-772		-123	-21 360
-634	-4 898	11	-26 835	-20 993
0	0	14	-4 756	-1 705
-4 351	3 067		28 575	-52 579
-26 877	-20 550		525 652	393 366
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter				
0	5 147	2,12	148 126	223 487
-7 068	-1 522	12	-75 277	-437 487
0	0	2	180 573	0
-265 917	0		-265 917	0
13 005	16 374	9	5 942	5 664
0	9 500		0	12 583
54 841	128 150		4 840	2 200
46	179		0	0
0	340		0	340
-205 093	158 168		-1 713	-193 213
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter				
-4 385	-11 737	9	-126 455	-137 965
-8	1 191	9	-14 915	10 372
128 175	0	6,10	128 175	426 750
-100 000	-25 000	6,10	-426 299	-538 704
0	58 394		0	0
221 794	-105 468	7	211 514	-603
0	-19 764		37 512	-1 800
0	0		0	0
-50 000	0		-50 000	0
195 576	-102 384		-240 468	-241 950
-36 394	35 234		283 471	-41 797
37 048	1 814		245 644	287 441
654	37 048		529 115	245 644
654	591		1 320	1 231

Betalingsmidler består av kontanter i kasse og i bank.

Note 1 Regnskapsprinsipper

Års- og konsernregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling og noteopplysninger og er avlagt i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge gjeldende pr. 31. desember 2016. For å gjøre års- og konsernregnskapet lettere å lese, er det redigert slik at regnskapsoppstillingene er sammendratt i formen. Den nødvendige spesifisering er gjort i notene. Notene er følgelig en integrert del av årsregnskapet.

Års- og konsernregnskapet er basert på de grunnleggende prinsipper om historisk kost, sammenlignbarhet, fortsatt drift, kongruens og forsiktighet. Transaksjoner regnskapsføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntekter resultatføres når de er opptjent og kostnader sammenstilles med opptjente inntekter. Det er tatt hensyn til sikring. Regnskapsprinsippene utdypes nedenfor. Når faktiske tall ikke er tilgjengelige på tidspunkt for regnskapsavleggelsen, tilsier god regnskapsskikk at ledelsen beregner et best mulig estimat for bruk i resultatregnskap og balanse. Det kan fremkomme avvik mellom estimerte og faktiske tall.

Konsolideringsprinsipper

Konsoliderte selskap

Konsernregnskapet omfatter de selskap hvor morselskapet og datterselskap direkte eller indirekte har bestemmende innflytelse. Konsernregnskapet viser selskapenes økonomiske stilling, resultat av årets virksomhet og kontantstrømmer som en samlet økonomisk enhet. Bestemmende innflytelse anses, i utgangspunktet, å foreligge når en direkte eller indirekte eier mer enn 50% av den stemmeberettigede kapital. Selskap som eies midlertidig konsolideres ikke. Det er anvendt enhetlige regnskapsprinsipper for alle selskap som inngår i konsernet. Nyervervede datterselskap medtas fra det tidspunkt bestemmende innflytelse oppnås, og avhendede datterselskap medtas frem til avhendelsestidspunktet.

Eliminering av interne transaksjoner

Alle vesentlige transaksjoner og mellomværende mellom selskaper i konsernet er eliminert.

Eliminering av eierandeler i datterselskap

Eierandeler i datterselskaper er eliminert i konsernregnskapet etter oppkjøpsmetoden. Forskjellen mellom kostpris for eierandelene og bokført verdi av netto eiendeler på oppkjøpstidspunktet analyseres og henføres til de enkelte balanseposter i henhold til estimert virkelig verdi. Eventuell ytterligere merpris som skyldes forventninger om fremtidig inntjening, aktiveres som goodwill og avskrives i resultatregnskapet i takt med de underliggende forhold og forventet økonomisk levetid.

Minoritetsinteresse

Minoritetsinteressenes andel av resultat etter skatt og egenkapital, er vist som egne poster i resultatregnskapet og balansen.

Behandling av tilknyttede selskap

Med tilknyttede selskap menes selskap der konsernet har en eierandel på 20-50%, hvor investeringen er av langvarig og strategisk karakter og hvor konsernet kan utøve en vesentlig innflytelse. Tilknyttede selskap innarbeides etter egenkapitalmetoden. Konsernets andel av resultatet i et tilknyttet selskap er basert på resultat etter skatt i det tilknyttede selskapet med fradrag for eventuelle avskrivninger på merverdier som skyldes at kostpris på eierandelene var høyere enn den ervervede andel av bokført egenkapital. I resultatregnskapet er andel av resultatet i tilknyttet selskap vist under resultat av investeringer. I balansen vises eierandeler i tilknyttede selskaper under anleggsmidler.

For tilknyttede selskaper som er deltakerlignet er konsernets andel av resultatet basert på resultat før skatt i det tilknyttede selskapet. Skattekostnad på resultatandel er vist sammen med konsernets øvrige skattekostnad.

Generelle prinsipper

Eiendeler/gjeld som knytter seg til varekretsløpet og poster som forfaller til betaling innen ett år etter balansedagen, er klassifisert som omløpsmidler/kortsiktig gjeld. Vurdering av omløpsmidler/kortsiktig gjeld skjer til laveste/høyeste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Virkelig verdi er definert som antatt fremtidig salgpris redusert med forventede salgskostnader. Andre eiendeler er klassifisert som anleggsmidler. Vurdering av anleggsmidler skjer til anskaffelseskost. Anleggsmidler som forringes avskrives. Dersom det finner sted en verdiendring som ikke er forbigående, foretas en nedskrivning av anleggsmidlet.

Det er i henhold til god regnskapsskikk noen unntak fra de generelle vurderingsreglene. Disse unntakene er kommentert i de respektive noter. Ved anvendelse av regnskapsprinsipper og presentasjon av transaksjoner og andre forhold, legges det vekt på økonomiske realiteter, ikke bare juridisk form. Betingede tap som er sannsynlige og kvantifiserbare, kostnadsføres. Inndelingen i segmenter er basert på selskapets interne styrings- og rapporterings formål, samt på risiko og inntjening. Det presenteres tall for virksomhetsområder. Tallene er avstemt mot selskapets resultat- og balanse.

Immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler som forventes å gi fremtidige inntekter, som goodwill i datterselskaper og patenter, aktiveres. Avskrivninger beregnes lineært over eiendelenes økonomiske levetid. Utgifter forbundet med forskning og utvikling kostnadsføres løpende.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler føres i balansen til anskaffelseskost, fratrasket akkumulerte av- og nedskrivninger. Dersom den virkelige verdien av et driftsmiddel er lavere enn bokført verdi, og dette skyldes årsaker som ikke antas å være forbigående, skrives driftsmidlet ned til virkelig verdi. Utgifter forbundet med periodisk vedlikehold og reparasjoner på produksjonsutstyr, periodiseres. Utgifter forbundet med normalt vedlikehold og reparasjoner blir løpende kostnadsført. Utgifter ved større utskiftninger og fornyelser som øker driftsmidlenes levetid vesentlig, aktiveres. Renter som knytter seg til anlegg under oppføring blir aktivert som en del av kostprisen. Driftsmidler som leies på betingelser som i det vesentlige overfører de økonomiske rettigheter og forpliktelser til Det Stavangerske Dampskibsselskab (finansiell leasing) aktiveres som driftsmiddel, og medtas som forpliktelse under rentebærende gjeld til nåverdien av minimumsleien. Operasjonell leasing kostnadsføres som vanlig leiekostnad, og klassifiseres som ordinær driftskostnad.

Avskrivninger

Ordinære avskrivninger er beregnet lineært over driftsmidlenes økonomiske levetid med utgangspunkt i historisk kostpris. Tilsvarende prinsipper legges til grunn for immaterielle eiendeler. Avskrivningene er klassifisert som ordinære driftskostnader. Balanseført leasing avskrives i henhold til plan, og forpliktelsen reduseres med betalt leie etter fradrag for beregnet rentekostnad.

Finansielle eiendeler

Behandling av datterselskap/tilknyttede selskap

Datterselskap og tilknyttede selskapet innarbeides etter egenkapitalmetoden.

Selskapets andel av resultatet i et datterselskap er basert på resultat etter skatt i datterselskapet med fradrag for eventuelle avskrivninger på merverdier som skyldes at kostpris på eierandelene var høyere enn den ervervede andel av bokført egenkapital. I resultatregnskapet er andel av resultatet i datterselskapet vist på egen linje under resultat av investeringer. I balansen vises eierandeler i datterselskapet som Finansielt anleggsmiddel. Tilsvarende prinsipper legges til grunn for tilknyttede selskap.

For datterselskaper og tilknyttede selskaper som er deltakerlignet er selskapets andel av resultatet basert på resultat før skatt. Skattekostnad på resultatandel er vist sammen med konsernets øvrige skattekostnad.

I selskapsregnskapet er egenkapitalmetoden basert på eiersynet.

Finansplasseringer

Markedsbaserte aksjer, obligasjoner og andre finansielle instrumenter klassifisert som omløpsmidler vurderes til virkelig verdi i tråd med regnskapslovens § 5-8. Andre kortsiktige investeringer vurderes etter laveste verdi av virkelig verdi og anskaffelseskost.

Investeringer i aksjer og andeler, klassifisert som anleggsmidler, vurderes til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og markedsverdi.

Finansielle instrumenter som er inngått for å sikre eiendeler eller forpliktelser vurderes sammen med det underliggende objekt. Andre finansielle instrumenter regnskapsføres til virkelig verdi i tråd med regnskapslovens § 5-8.

Varelager

Beholdninger av varer vurderes til det laveste av kostpris etter "først inn - først ut"-prinsippet og antatt salgspris. Kostpris for innkjøpte varer er anskaffelseskost.

Fordringer

Fordringer er oppført til pålydende med fradrag for forventede tap.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt.

Pensjonsforpliktelser og pensjonskostnad

Konsernet har pensjonsordninger som gir de ansatte rett til avtalte fremtidige pensjonsytelser, kalt ytelsesplaner. Pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening på basis av forutsetninger om antall opptjeningsår, diskonteringsrente, fremtidig avkastning på pensjonsmidler, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden og aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang, osv. Pensjonsmidlene vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse består av brutto pensjonsforpliktelse fratrasket virkelig verdi av pensjonsmidler. Netto pensjonsforpliktelser er balanseført som langsiktig rentefri gjeld, mens netto pensjonsmidler er balanseført som langsiktig rentefri fordring dersom det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes.

Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplanene, fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene

som skyldes endringer i og avvik mot beregningsforutsetningene (estimatendringer), fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid.

Netto pensjonskostnad, som er brutto pensjonskostnad fratrukket estimert avkastning på pensjonsmidlene, korrigert for fordelt virkning av endringer i estimer og pensjonsplaner, klassifiseres som ordinær driftskostnad, og er presentert sammen med lønn og andre ytelser.

Konsernet anvender NRS 6A for regnskapsføring av pensjoner.

Utsatt skatt og skattekostnad

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Ved beregningen benyttes normalt nominell skattesats. Positive og negative forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Utsatt skattefordel oppstår dersom en har midlertidige forskjeller som gir opphav til skattemessige fradrag i fremtiden. Årets skattekostnad består av endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel, sammen med betalbar skatt for inntektsåret korrigert for feil i tidligere års beregninger.

Inntektsføring

Konsernets inntekter omfatter i hovedsak følgende elementer:

Billettinntekter

Billettinntekter omfatter inntekter fra passasjerfrakt og frakt av biler. Mesteparten er kontantsalg. Salg av enkeltreiser blir inntektsført når reisen er gjennomført. Salg av klippekort blir regnskapsført i takt med at klippekortene blir benyttet. Ubenyttede klipp blir klassifisert i balanse under kortsiktig gjeld som utsatt inntekt.

Kontraktsinntekter

Kontraktsinntekter er tilskudd fra det offentlige ved drift av ruter underlagt konsesjon og vederlag for kollektivtjenester i anbudskontrakter med det offentlige. Inntektsføring skjer i samsvar med tildeling fra myndighetene for hver enkelt periode. Tildelingen er ikke nødvendigvis lineær og kan for enkelte kontrakter og ruter utgjøre et høyere beløp jo lavere trafikkinntektene er. Krav på kontraktsinntekt blir balanseført som fordring.

Tilskudd som kompenserer for kostnader eller manglende inntekter blir resultatført samme år som kostnaden eller den manglende inntekten tilskuddet er ment å kompensere, og klassifiseres henholdsvis som kostnadsreduksjon eller driftsinntekt.

Certeparti-inntekter

Konsernets aktiviteter innenfor internasjonal shipping omfatter i hovedsak utleie av skip og/eller mannskap. Inntekter resultatføres i takt med levering av tjenestene som ytes. Forskuddsbetalinger fra kunde klassifiseres under kortsiktig gjeld, og opptjente ikke fakturerte inntekter som fordringer. I all hovedsak er inntekten fra internasjonal shipping i utenlandsk valuta (USD).

Andre inntekter

Øvrige inntektskategorier omfatter restaurasjonsinntekter fra kiosksalg på ferjer og båter, samt inntekter fra reiseliv. Restaurasjonsinntekter er i hovedsak kontantomsetning som regnskapsføres i samme periode som salget er gjennomført. Reiselivsinntekter er generert via distribusjonsledd innen reiselivsenheten og består hovedsakelig av kredittsalg via reisebyråer. Inntektene resultatføres i samme periode som er opptjent, dvs. når turen er gjennomført og/eller tjenesten levert. Deler av inntekten gjelder kredittsalg til utenlandske operatører.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden. *Kontanter og kontantekvivalenter* omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer som umiddelbart og med uvesentlig kursrisiko kan konverteres til kjente kontantbeløp og med forfallsdato kortere enn tre måneder fra anskaffelsesdato.

Sikring

Konsernet benytter ulike finansielle derivater som instrument for sikring av fremtidige kontantstrømmer. Regnskapsføringen av sikringsforholdet fremkommer ved derivatene holdes utenfor balansen til de sikrede kontantstrømmer blir regnskapsført i resultatregnskapet. Opplysninger om virkelig verdi av derivatene er gitt i note 6.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Note 2 - Andeler i tilknyttede selskaper og datterselskap

(Beløp i NOK 1 000)

<i>Investering i tilknyttede selskaper</i>	Morselskap	Konsern
Inngående balanse 01.01	221 543	221 543
Tilgang / avgang i år	-177 326	-177 326
Andel av årets resultat/ gevinst ved salg aksjer	-23 217	-22 731
Innbetalinger/utbetalinger/egenkapitalendringer	-2 351	-2 837
Utgående balanse 31.12	<u>18 649</u>	<u>18 649</u>
<i>Investering i datterselskap</i>	Morselskap	
Inngående balanse 01.01	1 292 765	
Tilgang / avgang i år	447 632	
Andel av årets resultat	84 185	
Utbytte/konsernbidrag/overføringer	-50 046	
Korrigerings av tidligere år	1 138	
Utgående balanse 31.12	<u>1 775 675</u>	
<i>Andel i tilknyttede selskaper</i>	Forretnings- kontor	Morselskap Konsern
O. H. Meling Tankers KS	Stavanger	30,0 % 30,0 %
KS Olympic Octopus	Fosnavåg	20,0 % 20,0 %
Nordvåg Carrier AS	Nørresundby, Danmark	50,0 % 50,0 %

forts. note 2 - Andeler i tilknyttede selskaper og datterselskap

Datterselskaper	Forretnings- kontor	Eier- og stemmeandel
DSD Shipping AS	Stavanger	100,0 %
Stavanger Blossom AS	Stavanger	100,0 %
Stavangerske AS	Stavanger	100,0 %
AS Eagle Stavanger	Stavanger	100,0 %
AS Eagle Sydney	Stavanger	100,0 %
Sandnæs Dampskibs-Aktieselskab	Stavanger	100,0 %
AS Veritas-Ruten	Stavanger	100,0 %
Stavangerske International AS	Stavanger	100,0 %
DSD Ships 1 AS	Stavanger	100,0 %
KS Stavanger Blossom	Stavanger	92,6 %
Herfo AS	Stavanger	100,0 %
Stavangerske International Rederi AS	Stavanger	100,0 %
KS Eagle Stavanger	Stavanger	100,0 %
KS Eagle Sydney	Stavanger	100,0 %
Kullkaien AS	Stavanger	100,0 %
Klasaskjæret AS	Stavanger	100,0 %
Norled Holding AS	Stavanger	100,0 %
Norled AS	Stavanger	100,0 %
Flekkefjord Dampskipsselskap AS	Stavanger	100,0 %
Lysefjord KS	Stavanger	66,0 %
Lysefjorden Rutelag AS	Stavanger	100,0 %
Norled Drift AS	Stavanger	100,0 %
Stanor Management AS	Stavanger	100,0 %
Nor Lines AS	Stavanger	100,0 %
Nor Lines Rederi AS	Stavanger	100,0 %
Nor Lines Kirkenes AS	Kirkenes	66,5 %
Skipafelagi Nor Lines	Torshavn Færøyene	100,0 %
Baltic Line AS	Stavanger	100,0 %
Tide ASA	Bergen	89,5 %
Tide Buss AS	Bergen	89,5 %
Turbuss Vest AS	Bergen	89,5 %
Turbuss Vest Reiser AS	Bergen	89,5 %
Turbuss Vest Skolen AS	Bergen	89,5 %
Tide Bane AS	Bergen	89,5 %
Kystbussen AS	Bergen	89,5 %
Neste Blåne AS	Bergen	89,5 %
Tide Verksted AS	Bergen	89,5 %
Bergen Bilberging AS	Bergen	45,6 %
Tide Verksted Møre AS	Bergen	89,5 %
Tide Verksted Rogaland AS	Bergen	89,5 %
Tide Buss Danmark A/S	Odense, Danmark	89,5 %
Tide Reiser AS	Bergen	89,5 %
Tide Eiendom Hordaland AS	Bergen	89,5 %
Tide Eiendom Voss AS	Bergen	89,5 %
WDV 44 AS	Bergen	89,5 %

Det er foretatt en verdivurdering av investering i datterselskapene. Vurderingen er basert på styre-
godkjente budsjetter og forventninger til fremtidig inntjening. Vurderingen har ikke medført behov for
nedskrivning men er sensitiv for endringer i forutsetningene.

DSD kjøpte i desember 2016 ca 41% av aksjene i TIDE ASA, og hadde dermed 89,5% av aksjene pr 31.12.2016. I
2017 er ytterligere aksjer kjøpt og det er etter å ha nådd 90 % eierandel gitt varsel om tvangsinnløsning av
resterende aksjer. Regnskapet til DSD er avlagt under den forutsetning at TIDE har vært tilknyttet selskap i hele
2016, og regnskapet til DSD og konsernregnskapet er avlagt under denne forutsetningen. TIDE hadde i 2016 en
omsetning på 2,4 MRD og et resultat på 1,8 MNOK (tilsvarende tall i 2015 var en omsetning på 2,4 MRD og et
resultat på 10,3 MNOK). I konsernbalansen pr 31/12-16 er TIDE konsolidert inn i DSD sitt konsernregnskap.
Oppkjøpet medførte goodwill og andre merverdier på til sammen på 278 MNOK. Tilordningen av merverdier
er foreløpig, og endelig tilordning vil skje i 2017.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Note 3 - Lønnskostnader / Antall ansatte / Godtgjørelser

(Beløp i NOK 1 000)

Lønnskostnader mm.	Mor		Konsern	
	2016	2015	2016	2015
Lønninger	12 452	12 156	865 667	860 701
Folketrygdavgift	2 104	1 409	123 980	119 000
Pensjonskostnader	1 481	-2 570	53 246	39 088
Andre ytelser	241	243	92 885	88 928
Lønnskostnader	16 278	11 238	1 135 777	1 107 717

Gjennomsnittlig antall ansatte:	6	6	1 398	1 367
---------------------------------	---	---	-------	-------

Morselskapet

Godtgjørelser (Beløp i NOK 1 000)

	Adm dir	Styret
Lønn og honorarer	3 081 188	1 100 000
Bonus	2 493 752	
Pensjonspremier	150 000	
Annen godtgjørelse	32 752	
Sum	5 757 692	1 100 000

Adm. dir har en resultatbasert bonusavtale. Adm dir og selskapet har en gjensidig oppsigelsesavtale på 6 mnd.

Adm dir har under gitte vilkår rett til ett års etterlønn ved oppsigelse.

Revisor

Morselskap

Konsern

Honorar til revisor for 2016 består av følgende (i TNOK):

Lovpålagt revisjon (herunder teknisk utarbeidelse av regnskap)	185	1 726
Andre attestasjonstjenester	0	87
Skatterådgivning (herunder teknisk utarbeidelse av selvangivelse)	0	0
Andre tjenester utenfor revisjon	564	662

Note 4 - Fordringer

Balanseført verdi av fordringer med forfall senere enn ett år:

	Mor		Konsern	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Lån til selskap i samme konsern	4 147	3 610	0	0
Pensjonsmidler	-	-	9 259	4 488
Andre fordringer	785	813	947	3 285
Sum	4 932	4 423	10 206	7 773

Note 5 - Trekkrettigheter og bundne midler

Bundne midler

Av totale bankinnskudd i morselskapet er 654 TNOK bundet til skyldig skattetrekk.

Av totale bankinnskudd i konsernet er 1 320 TNOK bundet til skyldig skattetrekk.

Konsernkontoavtale

DSD AS har sammen med flere datterselskap inngått en konsernkontoavtale uten innvilget trekkbeløp.

Konsernet har ubenyttede trekkrettigheter på 6 MNOK pr. 31.12.16 (44 MNOK pr. 31.12.15).

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Note 6 - Pantstillelser og garantiansvar

(Beløp i NOK 1000)

	Mor		Konsern	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Balanseført gjeld som er sikret ved pant ol.				
Pantelån	128 175	100 000	3 434 297	3 051 226
Kassekredittgjeld	0	0	68 532	31 020
Sum	128 175	100 000	3 502 829	3 082 246

Av langsiktig pantegjeld er 781 MNOK opptatt i USD (90,6 MUSD). Denne gjelden er knyttet til konsernets tankskip som seiler i internasjonal skipsfart. Underliggende valuta innen internasjonal skipsfart er USD, og USD gjelden knyttet til denne virksomheten anses som sikring for fremtidige kontantstrømmer i USD. USD gjelden er bokført til balansedagens kurs pr 31.12.16 da inntektene i liten grad er sikret ved lange kontrakter.

Rente- og oljesikringsderivater med en urealisert negativ verdi på 26 MNOK (for konsernet) er ikke regnskapsført som følge av sikringsbokføring.

Balanseført verdi av eiendeler stilt som sikkerhet for pantesikret gjeld:

	Mor		Konsern	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Skip	0	0	3 969 082	4 347 331
Kjøretøy og annet driftsløsøre	0	0	580 790	9 656
Kortsiktige fordringer	0	0	456 045	234 845
Aksjer	446 632	183 911	0	183 911
Sum	446 632	183 911	5 005 917	4 775 743

Ikke balanseført garantiansvar

	Mor		Konsern	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Lånegarantier	1 137 348	1 355 166	0	0
Ikke innkalt kapital i kommandittselskap	40 711	40 711	58 405	58 405
Andre garantier	75 000	75 000	181 900	131 300
Sum ikke balanseført garantiansvar	1 253 059	1 470 877	240 305	189 705

Lånegarantier er garantier for utestående pantelån i underliggende selskaper.

Andre garantier inkluderer garantier for skattetrekksmidler med i alt 97 MNOK i konsernet.

Note 7 - Mellomværende med selskap i samme konsern m.v.

(Beløp i NOK 1 000)

	Mor		Konsern	
	Foretak i samme konsern	Tilknyttet selskap	Morselskap	Tilknyttet selskap
Pr 31.12.2016				
Kortsiktige fordringer	52 163	0	0	0
Langsiktige fordringer og lån	4 147	0	0	0
Kortsiktig gjeld	-239 007	0	-178 125	0
Langsiktig gjeld / lån	0	0	0	0
Sum	-182 697	0	-178 125	0

Pr 31.12.2015

	Foretak i samme konsern	Tilknyttet selskap	Morselskap	Tilknyttet selskap
Kortsiktige fordringer	58 269	0	33 389	0
Langsiktige fordringer og lån	3 610	0	0	0
Kortsiktig gjeld	-22 782	0	0	0
Langsiktig gjeld / lån	0	0	0	0
Sum	39 097	0	33 389	0

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Note 8 - Aksjer og andre finansielle instrumenter

(Beløp i NOK 1 000)

Morselskapet

Anleggsmidler:

Mindre investeringer

Sum

Eierandel	kost	verdi
< 10 %	9 206	2 312
	9 206	2 312

Omløpsmidler:

Aksjer i handelsportefølje

Sum

43	43
43	43

Realisert netto gevinst fra verdipapirer utgjør 2,6 MNOK i 2016.

Konsernet

Anleggsmidler:

Andre selskaper

Sum

Eierandel	Anskaffelses- kost	Balanseført verdi
< 10 %	11 284	4 390
	11 284	4 390

Omløpsmidler:

Aksjer i handelsportefølje

Sum

43	43
43	43

Realisert netto gevinst og utbytte fra verdipapirer utgjør 2,6 MNOK i 2016.

Note 9 - Sammenslåtte poster i resultatregnskapet

Finansinntekter og finanskostnader

(Beløp i NOK 1 000)

Renteinntekt fra foretak i samme konsern/morselskap

Annen renteinntekt

Inntekt aksjer og andeler (utbytte og salgsgevinster)

Annen finansinntekt

Rentekostnad til selskap i samme konsern/morselskap

Annen rentekostnad

Tap aksjer og andeler

Annen finanskostnad

Realisert agio

Urealisert agio

Netto finansposter

	Morselskapet		Konsernet	
	2016	2015	2016	2015
Renteinntekt fra foretak i samme konsern/morselskap	631	2 723	470	1 389
Annen renteinntekt	0	279	2 790	2 865
Inntekt aksjer og andeler (utbytte og salgsgevinster)	2 640	0	2 640	0
Annen finansinntekt	12 374	13 372	120	1 410
Rentekostnad til selskap i samme konsern/morselskap	-1 253	-1 610	-392	0
Annen rentekostnad	-3 121	-10 125	-120 808	-133 319
Tap aksjer og andeler	0	-1 542	0	-1 542
Annen finanskostnad	-11	-2	-5 333	-4 646
Realisert agio	-8	1 191	-46 367	-3 075
Urealisert agio	0	0	72 849	-152 288
Netto finansposter	11 252	4 285	-94 031	-289 207

Note 10 - Gjeld

Gjeld som forfaller til betaling mer enn fem år etter regnskapsårets slutt:

Dersom nåværende betalingsplan fastholdes vil følgende gjeld forfalle til betaling mer enn fem år etter

regnskapsårets slutt:

(Beløp i NOK 1 000)

Pantelån

Første års avdrag langsiktig gjeld

	Mor		Konsern	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Pantelån	0	0	266 658	317 810
Første års avdrag langsiktig gjeld	0	0	519 259	392 274

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Note 11 Pensjoner

(Beløp i NOK 1 000)

Mor

DSD AS besluttet i 2015 å utvikle de ytelsesbaserte pensjonsforsikringene med virkning fra 30.november 2015.

Inntil avvikling av de ytelsesbaserte ordningen hadde selskapet følgende pensjonsordning:

Full alderspensjon fra 67 år som utgjorde tilnærmet 66 % av pensjonsgrunnlaget (begrenset til 12G) inklusiv alderspensjon fra folketrygden. Ordningen er sikret.

De ansatte yter en egenandel på 2 %.

Fra 1/12-15 opptjener de ansatte sine rettigheter i en innskuddsbasert pensjonsordning. Årlige innskudd til alderspensjon utgjør for hvert medlem 7 % av lønn i intervallet mellom 0 G og 7,1 G, og 25,1 % av lønn i intervallet 7,1 G til 12 G. Ordningen inkluderer uførepensjon og barnepensjon. Det ytes innskuddsfritak ved arbeidsuførhet. Den ansatte yter en egenandel på 2 %.

Pensjonsordningene omfatter 8 personer pr. 31.12.16, hvorav 7 er aktive og 1 mottok pensjon i 2016.

Selskapet har også førtidspensjonsavtale for ledende ansatt og utbetaler 2/3 av lønn fra fylte 63 til 67 år. Denne ordningen er ikke sikret og dekkes over selskapets drift.

Alle pensjonsordningene er behandlet etter Norsk RegnskapsStandard for pensjonskostnader. Når uamortisert estimatavvik overstiger 10 prosent av det høyeste av beregnet pensjonsforpliktelse inklusiv arbeidsgiveravgift og pensjonsmidler, amortiseres det overskytende over gjennomsnittlig gjenværende opptjeningsstid.

Netto pensjonskostnad	2016	2015
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	0	987
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	68	309
Avkastning på pensjonsmidler	-35	-319
Periodisert arbeidsgiveravgift	0	139
Resultatført estimatavvik, forpliktelse ved opphør, mv	601	-3 686
Netto pensjonskostnad	634	-2 570

Kostnad innskuddsbasert pensjonsordning		
Innskuddsbasert pensjonsordning	847	0

Beregnet pensjonsforpliktelse sikrede ordninger	2016	2015
Beregnete pensjonsforpliktelser (DBO)	1 240	1 219
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	-1 081	-1 009
Arbeidsgiveravgift	17	30
Ikke resultatført planendring / (avkortning)	0	0
Ikke resultatført estimatavvik	-38	0
Netto pensjonsforpliktelse (Netto pensjonsmidler)	138	240

Beregnet pensjonsforpliktelse usikrede ordninger	2016	2015
Beregnete pensjonsforpliktelser (DBO)	513	1 540
Pensjonsmidler (til markedsverdi)	0	0
Arbeidsgiveravgift	73	217
Ikke resultatført planendring / (avkortning)	0	0
Ikke resultatført estimatavvik	-35	-674
Netto pensjonsforpliktelse	551	1 084

Økonomiske forutsetninger:	31.12.2016	31.12.2015
Diskonteringsrente	2,60 %	2,70 %
Årlig lønnsvekst	2,50 %	2,50 %
Årlig regulering av pensjoner under utbetaling	0,00 %	0,00 %
Årlig økning i G	2,25 %	2,25 %
Forventet avkastning på fondsmidler	3,60 %	3,30 %

Konsern

Tjenestepensjonsordninger i DSD konsern

DSD konsern har foretakspensjonsordninger i livsforsikringsselskap for alle ansatte. Foretakspensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Pensjonsordning for seilende personell Norled AS

Seilende personell har egen tariffestet tilleggspensjonsordning. Alderspensjon fra 60 - 67 år utgjør 60% av pensjonsgrunnlaget ved full opptjening (360 farts måneder), inklusiv beregnet pensjon fra pensjonstrygden for sjømenn. Denne ordningen er sikret. Ordningen omfatter 648 personer, hvorav 58 er pensjonister.

For seilende personell er det i tillegg til den tariffestede tjenestepensjonen opprettet en innskuddsbasert pensjonsordning i henhold til lov om OTP. Innskuddsordningen gir alderspensjonen fra 67 år basert på årlig innskudd som for hvert medlem utgjør 2% av lønn i intervallet 1G til 12G. Pensjonsgrunnlaget utgjør fast lønn, eksklusiv overtid, bonus og andre variable og midlertidige tillegg. Ordningen omfatter 648 personer.

For både den tariffestede tilleggspensjonsordningen og den innskuddsbaserte pensjonsordningen ytes det premie-/innskuddsfritak ved arbeidsuførhet.

Tjenestepensjonsordninger i Tide konsern

Tide konsern har innskuddsbaserte foretakspensjonsordninger i livsforsikringsselskap for alle ansatte. Foretakspensjonsordningene oppfyller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Ytelsesbaserte pensjonsforsikringer til ansatte overtatt i forbindelse med virksomhetsoverdragelse (NettBuss Trondheim AS)

Virksomhetsoverdragelsen medførte videreføring av to lukkede ytelsesordninger for de ansatte som ble virksomhetsoverdratt fra NettBuss Trondheim AS. Det ble etablert en kompensasjonsordning som sikrer at Tide Buss AS får dekket merkostnadene utover en premie dersom de ansatte var medlemmer av en kollektiv innskuddsordning med vilkår og risikodekninger som avtalt i Bussbransjeavtalen. Regnskapsmessig bruttoføres pensjonsforpliktelsen som en ytelsesordning, men finansieringen gjennom kompensasjon føres som en fordring mot oppdragsgiver, AtB AS. I resultatregnskapet fremgår ordningen med en kostnad lik nevnte tilskuddsplan. Ordningene omfatter 20 personer, hvorav 12 er aktive.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Innskuddsbasert pensjonsordning Tide

Ansatte i de norske konsernselskapene i Tide opptjener rettigheter i en innskuddsbasert pensjonsordning. Årlige innskudd til alderspensjon utgjør for hvert medlem 5% av lønn i intervallet 1G til 6G, og 8% av lønn i intervallet 6G til 12G. Ordningen inkluderer uførepensjon (62% av pensjonsgrunnlaget) og barnepensjon. Det ytes innskuddsfritak ved arbeidsuførhet. Den ansatte yter en egenandel på 2 %.

Avtalefestet pensjon

Tide konsern har selskaper som er tilknyttet ordningen med avtalefestet førtidspensjon (AFP). Ny AFP-tilskottslov ble vedtatt 19. februar 2010 og trådte i kraft straks. Gammel AFP i privat sektor ble lukket og erstattet av den nye ordningen ved utgangen av 2010.

Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetaksordning, hvor foretakene skal innregne sin proporsjonale andel av ordningens forpliktelser, midler og kostnad. Det foreligger ikke tilstrekkelig informasjon for måling av ordningen eller et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering mellom de deltakende foretak i ordningen. Ordningen innregnes derfor som en innskuddsordning. Hvorvidt det senere er grunnlag for balanseføring av forpliktelsene i denne ordningen, er avhengig av om det finnes en konsekvent og pålitelig allokeringsnøkkel og om det nødvendige datagrunnlaget kan fremskaffes.

Driftspensjoner Tide konsern

Tide har forpliktelser knyttet til lønn over 12G som gjelder deler av konsernledelsen. I tillegg er det noen forpliktelser som gjelder tidligere ansatte om førtidspensjonering som finansieres og utbetales over driften. Dette utgjør i alt 8 personer for morselskapet og 17 personer for Tide konsern. Gjennomsnittlig alder på disse i morselskapet er 72,5 år. Ordningen er finansiert direkte over drift.

Pensjon til konsernsjef

Konsernsjef har ikke egen pensjonsordning.

Arbeidsgiveravgift

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift.

I oppstillingen er tallene for TIDE inkludert i balansetallene pr 31.12.16, men ikke i resultatregnskapet for 2016.

	2016	2015
Nåverdi av forpliktelser	144 906	94 318
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-109 632	-74 572
Estimatavvik	-19 255	-1 537
Estimat etterregulering seilende personell	674	10 500
Sum netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse 31.12	16 694	28 709

Endring i nåverdi av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser

PBO pr 1.1	121 440	112 430
Årets pensjonsopptjening	5 130	6 315
Arbeidsgiveravgift	2 904	1 157
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	2 827	2 278
Estimatavvik	16 128	-7 006
Pensjonsutbetalinger inkl. AGA	-5 356	-4 968
Oppgjør	-144	-15 887
PBO 31.12	142 930	94 318
Estimat etterregulering seilende personell	0	0
PBO 31.12	142 930	94 318

Endring i pensjonsmidler

Pensjonsmidler (markedsverdi) pr 1.1	87 913	64 101
Avkastning på pensjonsmidlene/fortrukket adm.kostnader	2 783	1 993
Estimatavvik	-2 885	-5 662
Innbetalt premie / til premiefond	26 153	29 069
Pensjonsutbetalinger	-2 856	-2 345
Oppgjør	-144	-12 585
Midler ved virksomhetsoverdragelse	0	0
Pensjonsmidler (markedsverdi) pr 31.12	110 966	74 573

Kostnad innregnet i resultatet

Årets pensjonsopptjening	5 601	6 811
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	2 091	2 234
Pensjonskostnad (brutto)	7 692	9 045
Forventet avkastning på pensjonsmidlene fratrukket adm.kostnader	-1 986	-1 993
Pensjonskostnad (netto) før AGA	5 706	7 052
Resultatført midler/forpliktelse/avkortning	-1 264	-1 264
Resultatført estimatavvik avkortning	5 283	-7 096
Resultatførte avvik	594	901
AGA	2 965	951
Resultatført pensjonskostnad etter AGA	13 284	544

Kostnad innskuddsbaserte pensjonsordninger

Innskuddsbasert pensjonsordning	21 034	18 061
Innskuddsordning seilende personell	18 927	20 482
Resultatført innskuddsbaserte pensjonsordninger	39 962	38 544

Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn:

	2016	2015
Diskonteringsrente	2,60 %	2,50 %
Forventet avkastning på pensjonsmidler	3,60 %	3,30 %
Årlig lønnsvekst	2,50 %	2,50 %
Årlig regulering av folketrygdens grunnbeløp	2,25 %	2,25 %
Årlig regulering av pensjoner	0,00 %	0,00 %
Arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Note 12 - Varige driftsmidler - Mor

		31.12.2016	31.12.2015
	Dr.løsøre, inventar mm	Sum	Sum
<i>(Beløp i NOK 1 000)</i>			
Anskaffelseskost 01.01	2 063	2 063	6 583
Tilgang	2 020	2 020	1 522
Avgang	0	0	-6 042
Anskaffelseskost 31.12	4 083	4 083	2 063
Akkumulerte avskrivninger 01.01	762	762	2 098
Årets avskrivninger	817	817	570
Avskrivninger solgte driftsmidler	0	0	-1 906
Akkumulerte avskrivninger 31.12	1 579	1 579	762
Balanseført verdi pr. 31.12	2 505	2 505	1 302

Varige driftsmidler - Konsern

				31.12.2016	31.12.2015
	Ferje og lokal- ruteskip	Skip i internasjonal fart	Periodisk vedlikehold	Sum skip	Sum skip
<i>(Beløp i NOK 1 000)</i>					
Anskaffelseskost 01.01	4 893 705	1 762 375	51 740	6 707 820	6 742 873
Tilgang	34 749	932	7 553	43 234	422 978
Avgang	-113 231	-140 265	-17 285	-270 781	-458 031
Anskaffelseskost 31.12	4 815 223	1 623 042	42 008	6 480 273	6 707 820
Akkumulerte avskrivninger 01.01	1 805 486	447 588	26 617	2 279 691	2 280 249
Årets avskrivninger	210 003	62 015	8 472	280 488	279 966
Årets nedskrivninger	0	40 000	0	40 000	0
Omregningsdifferanser	-93	0	0	-93	0
Avskrivninger på solgte anleggsmidler	-103 841	-30 162	-9 465	-143 468	-280 522
Akkumulerte avskrivninger 31.12	1 911 555	519 441	25 623	2 456 619	2 279 693
Balanseført verdi pr. 31.12	2 903 668	1 103 601	16 385	4 023 654	4 428 127

Økonomisk levetid 20-30 år 20-25 år 5 år

I balanseført verdi av ferje og lokalruteskip inngår nybyggingskontrakter med bokført verdi på 38,2 MNOK.

Periodisk vedlikehold relaterer seg til aktivert mellom- og hovedklasse for skip i internasjonal fart.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

forts. note 12 - Varige driftsmidler - konsern

					31.12.2016	31.12.2015
(Beløp i NOK 1 000)	Goodwill	Andre immaterielle eiendeler	Tomter og bygninger	Busser, maskiner, inventar o.l.	Sum	Sum
Anskaffelseskost 01.01	0	49 297	1 596	114 005	164 898	160 315
Tilgang driftsmidler	0	0	0	32 043	32 043	14 509
Omregningsdifferanse	0	0	0	-3 103	-3 103	0
Tilgang /avgang vedr. datterselskap	259 218	0	110 968	2 708 283	3 078 469	0
Avgang	0	0	0	0	0	-9 926
Anskaffelseskost 31.12	259 218	49 297	112 564	2 851 228	3 272 307	164 898
Akkumulerte avskrivninger 01.01	0	45 297	0	94 255	139 552	135 775
Årets avskrivninger	0	0	0	14 215	14 215	8 504
Årets nedskrivninger	0	0	0	19 982	19 982	0
Omregningsdifferanse	0	0	0	204	204	1 062
Avskrivninger tilgang/avgang datterselska	0	0	48 185	1 719 639	1 767 824	0
Avskrivninger på solgte anleggsmidler	0	0	0	0	0	-5 789
Akkumulerte avskrivninger 31.12	0	45 297	48 185	1 848 295	1 941 777	139 552
Balanseført verdi pr. 31.12	259 218	4 000	64 379	1 002 933	1 330 530	25 346

Økonomisk levetid 5 år 20-33 år 3-10 år

Investeringsforpliktelser pr. 31.12.2016

Morselskapet 0 MNOK
Konsernet 0 MNOK

Operasjonelle leieavtaler (konsern)

Årlige kostnader	Avtalens varighet	Utløpsdato	2016	2015
Kontorlokaler/Bussanlegg	10år/løpende	2015 - 2025	72 588	0
Busser	Løpende		62 611	0
Terminaler	5/10 år	2016 - 2021	4 380	4 541
Leieavtaler øvrige	8 år	2016 - 2021	144 226	140 530
Årlige kostnader			283 805	145 071

Finansielle leieavtaler (konsern)

Finansielle leieavtaler er benyttet ved anskaffelse av busser og ERP-system. Leieavtalene gjelder vanligvis for ni år, med mulighet til å fornye avtalene når de går ut. Leieavtalene inneholder ikke restriksjoner på selskapets utbytte- eller finansieringsmuligheter.

Balanseført verdi av leide driftsmidler pr. 31.12.16 er 71,6 MNOK og inngår i Maskiner, inventar o.l. ovenfor.
Forpliktelser fra finansielle leiekontrakter er i balansen oppført til 105,7 MNOK pr. 31.12.16.

Oversikt over fremtidig minimumsleie

	2 016	2 015
Forfall innen 1 år	290 610	142 197
Forfall mellom 1 og 5 år	918 552	588 202
Forfall senere enn 5 år	203 553	53 212
Fremtidig minimumsleie	1 412 715	783 611

2015-tallene inkluderer ikke TIDE.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Verdivurdering (konsern)

Internasjonal shipping

Det er foretatt verdivurdering av skip knyttet til internasjonal shipping. Det er benyttet meglertakster basert på skip inklusiv verdien av kontantstrøm fra kontrakter.

For skip uten kontrakt er det foretatt analyser mot meglerverdi og verdi ved fremtidig bruk av konsernets fartøyer.

Samferdsel, Norled

En stor andel av inntektene fra virksomheten innenfor personbefordring er knyttet til langsiktige kontrakter (anbud) med betydelig investeringer i varige driftsmidler. Pr 31/12-16 er det foretatt en verdivurdering av driftsmidler som inngår i anbudskontrakter. Vurderingen er basert på fremtidige kontantstrømmer, verdi på driftsmidlene og et avkastningskrav (WACC) på 6 %.

Basert på vurderingen er det ikke foretatt ytterligere nedskrivninger i 2016; uendret i forhold til 2015 på 18 MNOK.

Note 13 Varelager

Konsernet

Varelager	2016	2015
Bunkers	24 249	19 942
Smøreolje	5 116	5 413
Restaurasjon	1 650	1 465
Dekk, deler og rekvisita	16 010	0
Sum	47 025	26 820

Restorasjonslager består av kioskvarer for videresalg, mens øvrig varelager er innkjøpte ferdigvarer.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Note 14 - Skatt

(Beløp i NOK 1 000)

Betalbar skatt fremkommer slik:

	Mor 01.01 - 31.12		Konsern 01.01 - 31.12	
	2016	2015	2016	2015
Ordinært resultat før skattekostnad	46 729	-42 331		
Permanente forskjeller	34	1 325		
Resultatandel EK-metoden (aksjeselskaper)	-90 692	21 298		
Endring midlertidige forskjeller	224	-4 477		
Konsernbidrag	61	609		
Grunnlag betalbar skatt	-43 643	-23 576		
Skatt 25%	0	0		
Betalbar skatt på årets resultat	0	0		

Årets skattekostnad fremkommer slik:

Betalbar skatt på årets resultat	0	0	92	4 080
Endring utsatt skatt	-9 043	-13 620	21 007	12 545
Endring i utsatt skatt som følge av endret skattesats	1 248	2 037	-4 506	-6 896
Endring tidligere år	3 311	0	3 311	68
Skatt på konsernbidrag	-15	-164	0	0
Tonnasjeskatt	0	0	588	676
Årets totale skattekostnad	-4 500	-11 747	20 492	10 473

Betalbar skatt i balansen fremkommer slik:

	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Betalbar skatt på årets resultat	0	0	92	4 080
Tonnasjeskatt	0	0	588	676
Sum kortsiktig betalbar skatt	0	0	680	4 756

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt:

	Mor		Konsern	
	31.12.2016	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2015
Forskjeller som utlignes:				
Langsiktig	3 694	3 919	1 291 935	992 799
Kortsiktig	0	0	0	-1 923
Sum midlertidige forskjeller	3 694	3 919	1 291 935	990 876
Underskudd til fremføring	-187 762	-179 413	-1 273 284	-977 529
Forskjell inngangsverdi deltakerlignede selskap	59 294	73 649	59 294	73 649
Sum	-124 774	-101 845	77 945	86 996
Utsatt skatt/ Utsatt skattefordel (24%/25%)	-29 946	-25 461	18 707	21 749
Bokført utsatt skatt/ utsatt skattefordel	-29 946	-25 461	104 122	84 347
Utsatt skatt knyttet til kjøp/salg av datterselskaper				
Utsatt skatt	0	0	-7 977	-1 119

Utsatt skattefordel er balanseført i morselskapet da det forventes at dette kan utnyttes av fremtidige konsernbidrag.

Sammenheng mellom skattekostnad og skatt beregnet som gjennomsnittelig nominell skattesats på resultat før skatt:

	Mor		Konsern	
	Kroner	%	Kroner	%
Skatt beregnet som gjennomsnittlig nominell skattesats på resultat før skatt	11 682	25,0 %	17 955	25,0 %
Effekt av egenkapitalmetoden	-20 565	-44,0 %	1 105	1,5 %
Effekt av permanente forskjeller	186	0,4 %	-23 220	-32,3 %
Endring balanseføring utsatt skattefordel	0	0,0 %	23 571	32,8 %
Endring tidligere år	3 311	7,1 %	3 311	4,6 %
Endring skattesats utsatt skatt/skattefordel	886	1,9 %	-2 230	-3,1 %
Skattekostnad i henhold til resultatregnskap	-4 500	-9,6 %	20 492	28,5 %

Effekt av permanente forskjeller er i all hovedsak knyttet til verdipapirer innenfor fritaksmetoden, og for konsernet også effekt av rederibeskatning, der resultat fra drift er skattefri.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Note 15 - Egenkapital og aksjonærinformasjon

(Beløp i NOK 1 000)

Egenkapital i Mor

Årets endring i egenkapital:	Fond for				
	Aksjekapital	Overkurs	Vurderings- forskjeller	Annen EK	Sum
Egenkapital 31.12.15	573 736	305 406	0	579 480	1 458 621
Korrigerings egenkapital				377	377
Utbytte / konsernbidrag				0	0
Årsresultat			0	51 229	51 229
Egenkapital 31.12.2016	573 736	305 406	0	631 085	1 510 227

Korrigerings av egenkapital gjelder i hovedsak omregningsdifferanser samt korrigerings tidligere års resultat i datterselskap.

Aksjekapital pr. 31.12.16 består av 4 281 613 aksjer à kr 134. Samtlige aksjer er eid av Folke Hermansen AS, som kontrolleres av Yuhong Jin Hermansen. Konsernregnskap utarbeides av Folke Hermansen AS, og dette kan fås ved henvendelse til selskapet.

Egenkapital i konsern

Årets endring i egenkapital:			Fond i	Minoritets-	Sum
	Aksjekapital	Overkurs	konsernet	interesser	
Egenkapital 31.12.15	573 736	305 406	594 096	1 272	1 474 510
Korrigerings egenkapital			-7	391	384
Egenkapitaljustering ved oppkjøp, jfr note 2			133 376	67 310	200 686
Årsresultat			50 597	730	51 327
Egenkapital 31.12.2016	573 736	305 406	778 062	69 703	1 726 907

Korrigerings av egenkapital gjelder i hovedsak omregningsdifferanser i datterselskap samt korrigerings tidligere års feil.

Note 16 - Segmentinformasjon

(Beløp i NOK 1.000)

	Driftsinntekter	
	2016	2015
Shipping	295 100	413 407
Godstransport	1 059 566	1 035 277
Personbefordring	2 107 688	2 069 148
Annet/eliminering	14 731	24 625
Konsern	3 477 085	3 542 457

Inntekter fra shipping opptjenes i internasjonal fart og det er ikke praktisk mulig å henhøre disse til geografisk område. Øvrige inntekter opptjenes i all hovedsak i Norge men ca 25 % av inntektene innen godstransport kan henhøres til Europa for øvrig (MNOK 265).

Inkludert i annet inngår salgsgevinster med TNOK 12.140. Tilsvarende tall for 2015 var TNOK 40.407.

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Note 17 Nærstående parter for mor og konsern

Folke Hermansen AS eier 100% av aksjene i Det Stavangerske Dampskibsselskab AS. Andre nærstående parter fremkommer i note 2 tilknyttede selskaper og datterselskaper.

Pr 31/12-16 har selskapet lån fra morselskapet på 178 MNOK (pr 31/12-15 MNOK 33 i lån til morselskapet).

Note 18 Offentlige tilskudd for mor og konsern

Konsernets personbefordring drives ved Norled AS , dette finansieres delvis ved offentlige overføringer som følger:

	2016	2015
Mottatte kontraktsinntekter i Norge	1 551 293	1 481 263
Sum kontraktsinntekter	1 551 293	1 481 263

TIDE, som konsolideres først fra 2017, hadde tilsvarende kontraktsinntekter fra det offentlige:

	2016	2015
Mottatte kontraktsinntekter i Norge	1 473 642	1 402 347
Mottatte kontraktsinntekter i Danmark	470 185	549 335
Sum kontraktsinntekter	1 943 827	1 951 682

Note 19 Finansiell markedsrisiko

Morselskapet og konsernet har finansiell markedsrisiko ved endringer i valutakurser, endring i renter og utvikling på børs.

Valutarisiko

Hovedvalutaen innen internasjonal shipping er USD. Konsernet finansierer hoveddelen av shipping aktiviteten i USD og sikrer seg dermed mot vesentlige resultatendringer som følge av svingninger i valutakursen.

Renterisiko

Konsernets lånefinansiering er i hovedsak lån med flytende rente. Konsernets rentekostnader vil derfor variere med utviklingen i markedsrenten. Konsernet styrer renterisikoen ved hjelp av rentederivater. Rentederivater som kvalifiserer for sikringsbokføring holdes utenfor balansen.

Note 20 Andre driftskostnader

(Beløp i NOK 1 000)

	Mor		Konsern	
Andre driftskostnader	2016	2015	2016	2015
Rutekostnader	0	0	861 662	820 262
Drivstoff	0	0	346 574	405 365
Reparasjon og vedlikehold	0	0	258 708	227 154
Andre driftskostnader	16 339	10 486	331 098	420 509
SUM	16 339	10 486	1 798 042	1 873 290

DET STAVANGERSKE DAMPSKIBSSELSKAB AS

Års- og konsernregnskap for 2016

Note 21 Vesentlige estimater og usikkerheter Tide

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet i Tide er det brukt finansielle forutsetninger som er vurdert å være realistiske, samt regnskaps-estimater etter beste skjønn. Estimaterne er foretatt av ledelsen under hensyn til den aktuelle usikkerheten knyttet til de underliggende forhold. Dette gjelder særlig for beregning av nedskrivninger og avskrivninger. Det vil kunne oppstå situasjoner i markedsførhold som kan medføre endrede estimater, og dermed påvirke Tide's eiendeler, gjeld, egenkapital og resultat. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringer oppstår. Hvis endringen har betydning på fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder. Tide har vurdert usikkerhet knyttet til følgende poster:

Varige driftsmidler og virkelig verdi

Driftsinntektene i Tide er i stor grad knyttet til langsiktige kontrakter (anbud) med betydelige investeringer i varige driftsmidler. Pr 31.12.2016 er det foretatt en vurdering av verdien av selskapets varige driftsmidler hvor det kan være indikasjon på verdifall.

For å etterprøve balanseførte verdier på varige driftsmidler er det foretatt beregning av bruksverdi. Bruksverdi er beregnet for hver kontantstrømsgenererende enhet (KGE). Basert på selskapets interne rapporteringsområder og hva som er identifisering av uavhengige inngående kontantstrømmer er hvert anbud i Norge en KGE. Beregning av bruksverdiene er foretatt på de anbudene som det kan være risiko for varig verdifall på anleggsmidlene.

Generelt vil det alltid være usikkerhet knyttet til de fremtidige kontantstrømmene i anbudskontraktene på grunn av endringer i ruteopplegg og usikkerhet knyttet til fremtidig kostnadsutvikling. Følgende vesentlige forutsetninger er lagt til grunn ved utarbeidelse av fremtidige kontantstrømmer i nedskrivningsvurderingene:

-Interne effektiviseringsprosjekter oppnår budsjettert effekt

-diskonteringsrente før skatt 6,5 %

De balanseførte verdiene er sensitive overfor endringer i omtalte forutsetninger både enkeltvis og samlet.

Tide forsøker å påvirke usikkerheten knyttet til ruteopplegget gjennom dialog med oppdragsgiver og endringspriser. De fleste anbudskontraktene med offentlige oppdragsgivere innholder reguleringsklausuler for å avregne deler av variasjonene, som for eksempel dieselprisene.

Bruksverdiene kalkulert som nåverdien av netto forventede fremtidige kontantstrømmer for hvert anbud. I de fremtidige kontantstrømmene er avtalte kontraktsinntekter og budsjetterte driftskostnader i kontraktens levetid benyttet som utgangspunkt. Utover dette er det innregnet årlige handlingsplaner for kostnadsbesparelser og økt effektivitet i kontraktens levetid. I tillegg er det innregnet økte inntekter knyttet til forventede endringsordrer. Oppnåelse av disse handlingsplanene er avhengige av gjennomføring av konkrete handlinger som både er innenfor selskapets egen kontroll, men også enkelte handlinger som krever aksept fra kontraktsmotpart.

Graden av budsjettoppnåelse og oppnåelse av effektene i handlingsplanene har stor betydning for beregning av bruksverdiene. I modeller med fremskrivning av kontantstrømmer over flere år er kontantstrømmene beheftet med usikkerhet omkring oppnåelse.

Til grunn for kontantstrømmene er lagt selskapets beste skjønn, underbygget med risikovurderinger og sensitiviteter.

Ved utløpet av kontraktene er det lagt til grunn en gjenkjøpsverdi av brukte busser basert på erfaringer og restverdigarantier fra leverandører.

I kontraktene for anbudene Bergen Sør og Bergen Nord har oppdragsgiver utøvd opsjoner for ytterligere 2 års drift. I Haugesund har oppdragsgiver anledning til å utøve opsjoner. Tide vurderer at det er sannsynlighetsovervekt for at disse opsjonene blir utøvet og har således lagt dette til grunn i de fremtidige kontantstrømmene. I de fremtidige kontantstrømmene er lagt til grunn en årlig vekstrate på 2,5 %.

Diskonteringsrenten er satt til 6,0% før skatt.

Det er historisk foretatt nedskrivninger av driftsmidler på til sammen 38,5 millioner knyttet til kontrakter som gir negativ nåverdiregning.

For å illustrere usikkerheten som ligger til grunn i slike beregninger, er det foretatt sensitivitetsanalyser på utvalgte faktorer i beregningene. Oversikten under viser hvilken effekt de ulike faktorene har hver for seg beregnet i form av endringer i netto nåverdi samlet sett på anbudene som det er vurdert kan være risiko for varig verdifall på anleggsmidlene:

	2 016			2 015	
	Nåverdi	IB Nedskr	Akkumulert	Nåverdi	Akkumulert
Tall i MNOK					
Rente + 1 %	3,5	38,5	38,5	-5,9	38,5
Rente - 1 %	-3,4	38,5	40,6	6,2	38,5
EBITDA + 1 % av omsetning	19,5	38,5	38,5	24,4	38,5
EBITDA - 1 % av omsetning	-19,5	38,5	53,4	-24,4	41,3
EBITDA + 5 MNOK pa per kontrakt	44,1	38,5	38,5	58,1	38,5
EBITDA - 5 MNOK pa per kontrakt	-44,1	38,5	78,0	-58,1	66,7

Note 22- Selskap under avhendelse

Selskapets datterselskap, Nor Lines AS, er under avhendelse. Selskapet er innkonsolidert i DSD-konsern og har i 2016 hatt driftsinntekter på 1.060 MNOK og driftskostnader på 1.132 MNOK. Selskapet har hatt finansinntekter på 7 MNOK og finanskostnader på 29 MNOK.

Det totale resultatet for selskapet har i 2016 vært negativt med 94 MNOK.

Det er selskapets drift som avhendes. Nor Lines' datterselskap - Skipafelagid Nor Lines - er ikke en del av transaksjonen og vil bestå som selskap innen DSD-konsernet.

Det forventes ikke vesentlige gevinster eller tap for DSD på grunn av avhendelsen utover de avsetninger som er gjort i 2016-regnskapet.

Til generalforsamlingen i Det Stavangerske Dampskibsselskab AS

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Det Stavangerske Dampskibsselskab AS' årsregnskap som viser et overskudd i selskapsregnskapet på kr 51 229 000 og et overskudd i konsernregnskapet på kr 51 327 000. Årsregnskapet består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Det Stavangerske Dampskibsselskab AS per 31. desember 2016 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Det Stavangerske Dampskibsselskab AS per 31. desember 2016 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og

årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets eller konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav*Konklusjon om årsberetningen*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stavanger 23. juni 2017
Deloitte AS

Ommund Skailand
statsautorisert revisor